

แนวคิดและหลักการนวัตกรรมการนิเทศ

การจัดการศึกษาตามแนวพุทธ เกิดจากแนวคิดของ ป.ปยุตโต และ นักการศึกษาไทยที่พยายามแสวงหารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับ บริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เด็กได้รับพัฒนาให้เป็นผู้ที่มี คุณธรรมและการเรียนรู้ เพื่อมีชีวิตที่ดี ยังประโยชน์ตนและประโยชน์แก่ สังคม สำหรับ

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นเด็กจากการจัดการเรียนการสอนแบบวิถี พุทธ

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนแบบวิถี พุทธ ตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

- **ด้านสังคม** ให้ฝึกมารยาท การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติตนต่อผู้อื่น การพูด ไพเราะ การกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การกราบผู้ใหญ่ การแบ่งปัน และ ความอดทนต่างๆ
- **ด้านจิตใจ** ฝึกให้มีความอ่อนน้อม แม่เมตตาต่อผู้อื่น ต่อสัตว์ ปฏิบัติตน ฝึกจิตใจแบบง่ายๆ ด้วยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ ฝึกความสงบ สอนให้ กตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ต่อ พ่อ แม่ ครู ปลูกฝังเรื่องความเมตตา ฝึกให้เห็นคุณค่าและคุณธรรมชาติรอบตัว ชื่นชอบกับการอยู่อย่างสุข แบบง่ายๆ
- **ด้านสติปัญญา** ฝึกให้เด็กได้เสพบริโภค คือ สอนให้รู้จักพิจารณาว่า อะไรคือสิ่งที่มีประโยชน์อย่างไร เช่น จะฝึกให้เด็กรับประทานข้าวกล้อง หรือดื่มนมถั่วเหลือง ฝึกสังเกตและบันทึก เช่น สังเกตธรรมชาติ ฝึก สรุปลวิเคราะห์ในแต่ละช่วงของกิจกรรมที่เกิดขึ้น ว่าเด็กได้ทำอะไรบ้าง
- **ด้านร่างกาย** พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กมัดใหญ่ ผ่านสื่อที่เป็นวิถีพุทธ เช่น โหนชิงช้า

การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนวิถีพุทธ

บรรยากาศในห้องเรียน

มีความสงบ สะอาด ครูและนักเรียน มีความสำรวมตนอยู่เสมอ สื่อและ อุปกรณ์การเรียนการสอนทันสมัยและครบครัน ทั้งสื่อที่เกิดจากภูมิปัญญา ของครู นักเรียนและชุมชนตลอดจนสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข ปลูกฝังคุณลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และความรู้ที่เท่าทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของโลก โรงเรียนต้องมีความใกล้ชิดธรรมชาติ ชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สภาพแวดล้อมภายนอก

มีลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ร่มรื่น สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย ให้ความรู้สึกที่ผ่อนคลาย สบายกาย สบายใจ มีสวนพุทธธรรม ประกอบด้วยต้นไม้สำคัญในพระพุทธศาสนา มีป้ายนิเทศ ป้ายคุณธรรม

อาคารสถานที่

มีอาคารสถานที่ที่สะอาดเป็นระเบียบและเพียงพอต่อการใช้สอย มีแปลงเกษตร โรงฝึกงานที่เหมาะสมต่อการฝึกฝนคุณธรรมเพื่อประกอบสัมมาอาชีวะ มีห้องจริยธรรม ห้องสมุดพระพุทธศาสนา ทุกห้องเรียนมีพระพุทธรูปเพื่อให้นักเรียนได้เห็นและระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ

ความสะอาด มีระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนวิถิพุทธ จะต้องเกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจของนักเรียนทุกคน โดยครูสร้างบรรยากาศของความรักความสามัคคี และความรับผิดชอบ

บทบาทครู เด็ก และผู้ปกครอง

ครู	เด็ก	ผู้ปกครอง
เป็นผู้มีศีลธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	บริโภควัสดุใช้สอยปัจจัย 4 ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม	มีสมาชิกเป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข
มีพฤติกรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา	ดูแลร่างกายให้สะอาด แต่งกายให้เรียบร้อย	ช่วยงานส่งเสริมพระพุทธศาสนา
เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อศิษย์	มีการดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม	ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามตามหลักไตรสิกขา	มีศีล5 เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีวินัย	ส่งเสริมสนับสนุนลูก
รู้และเข้าใจ หลักการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา	พึ่งพาตนเองได้ รู้เท่าทันแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญา	ต้องมีส่วนร่วมพัฒนาเด็กกับโรงเรียน
เป็นแบบอย่างที่ดี	กตัญญูกตเวทิตา ขยันหมั่นเพียร ใฝ่หาบุญคุณโทษ	

สังเกตประเมินผลเด็ก	เมตตา กรุณา. เอื้อเฟื้อ แผ่แผ่ แบ่งปัน	
	มีสุขภาพจิตดี ร่าเริง ศรัทธาในพระรัตนตรัย	

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บริเวณลานกิจกรรม หน้าเสาธง

มุมในห้องเรียน

วัดจริญญา

การประเมินผล

การประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะสะท้อนให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ อาจเป็น 1 ปี หรือ 3 ปี หรือเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมเป็นต้น และในการประเมินจะเน้นข้อมูลที่เป็นเชิงประจักษ์ เชื่อถือได้ ให้ข้อมูลที่ชัดเจน ที่สามารถนำสู่การเผยแพร่

งานผู้เกี่ยวข้องให้ทราบผลการดำเนินงานนั้น ๆ และนำเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการอื่นๆ ต่อไป และในระบบประกันคุณภาพ. ขั้นตอนนี้มีความสำคัญไม่น้อยต่อการเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับในการดำเนินการและบริหารจัดการ

ความมุ่งหมายของการประเมิน

เพื่อประเมินตนเองตามสภาพจริงของครูและผู้บริหาร โรงเรียนวัดศาลาครืนเกี่ยวกับกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความพร้อม ความเพียงพอ ความเหมาะสม และความสะดวกของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการดำเนินงานตามกิจกรรม ได้แก่ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ งบประมาณ ระยะเวลา รวมทั้งการดำเนินการของกิจกรรม
2. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบการดำเนินการตามกิจกรรม เมื่อนำกิจกรรมที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ ได้แก่ การวางแผน การเตรียมการ และการดำเนินการกิจกรรม
3. การประเมินด้านผลผลิต (Output) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสำเร็จของการดำเนินการกิจกรรม และคุณค่าของผลที่เกิดขึ้นหลังจากดำเนินการตามกิจกรรม ได้แก่ ผลที่ได้รับบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และความคุ้มค่าของผลการดำเนินงานตามกิจกรรม
4. ด้านผลกระทบ (Outcome / Impact) เป็นการประเมินผลกระทบที่ส่งถึงองค์กรรอบ ๆ ข้าง เช่น ตัวเด็กนักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน

วิธีการประเมิน

1. วิธีการประกอบด้วย

1. สังเกต
2. สัมภาษณ์และสอบถาม
3. ตรวจสอบผลงาน
4. แฟ้มสะสมผลงาน

2. รูปแบบ

3. เกณฑ์การประเมิน

ตัวอย่างแบบฟอร์มการประเมิน

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธด้านผลผลิต

รายการประเมินด้านผลผลิต	P	X	S	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลผลิต (Output)				
พัฒนากาย ศีล จิต และปัญญาอย่างบูรณาการ (ภาวนา 4)				
1. กาย (กายภาพ)				
1. บริโภคใช้สอยปัจจัย 4 ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้	83.20	4.16	0.47	มาก
2. การดูแลร่างกาย และการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	82.40	4.12	0.67	มาก
3. ดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม	80.00	4.00	0.58	มาก
2. ศีล (สังคม)				
1. มีศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต	86.40	4.32	0.75	มาก
2. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา	83.20	4.16	0.69	มาก
3. สามารถพึ่งตนเองได้ หรือ ทำงานเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต	84.00	4.20	0.65	มาก
3. จิต (จิตใจ/อารมณ์)				

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธด้านผลกระทบ

รายการประเมินด้านกระบวนการ	P	X	S	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลกระทบ (Outcome / Impact)				
บวร ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ				
1. บ้าน (ผู้ปกครองและชุมชน)				
1. บ้านและชุมชนมีสมาชิกที่เป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขเพิ่มขึ้น	85.60	4.28	0.74	มาก
2. ชุมชนมีผู้ช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น	84.00	4.20	0.71	มาก
2. วัด				
วัดได้ศานาหาอายุทองและกำลังช่วยส่งเสริมพระพุทธศาสนามากขึ้น	81.60	4.08	0.70	มาก
3. โรงเรียน				
โรงเรียนได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ครีธา และได้รับความร่วมมือจากผู้ส่วนเกี่ยวข้อง (บ้าน วัด ราชการ)	84.80	4.24	0.78	มาก

